

MEHMET ÂKİF ERSOY'UN ÖLÜMÜ VE ÖLÜM YIL DÖNÜMÜ ETKİNLİKLERİ THE DEATH OF MEHMET ÂKİF ERSOY AND THE ACTIVITIES FOR THE ANNIVERSARY OF HIS DEATH

Yaşar ÖZÜÇETİN*
Kübra KARAGÖZ**

Öz

“Hasta Adam” olarak nitelendirilen bir millete heyecan ve yeni bir ruh kazandırmak için birbirinden farklı görüş ve düşünceye sahip olan aydın ve bürokratlar konu ile ilgili belirli mütalâa ve değerlendirmelerde bulunuyorlar, çözüm öneriyorlardı. Bahsi geçen bu kuşak içerisinde, içinde bulunduğu durumdan ülkenin kurtarılabilmesi için zihni ve fiili olarak her türlü fedakârlıktan geri durmayan şair ve düşünür M. Âkif Ersoy’ da bulunuyordu.

Ülkede kutlanan ve anılan dini, millî, tarihî günlerde kendisinden mutlaka söz edilen Ersoy’un ölüm yıl dönümünün anma toplantısı, 1938 yılı ile birlikte her yıl ülkenin bir çok yerinde çeşitli vesilelerle gerçekleşti. Ölümünün 50. yılında devlet adına 1986’nın “Âkif Yılı” ilan edilmesi, sonraki yıllarda onun, lâyük olduğu şekilde anlaşılmasına vesile oldu.

Arşiv belgeleri, süreli yayınlar, telif ve tetkik eserlerden istifade edilen bu araştırma ile Ersoy’un ölüm yıldönümü etkinlikleri irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Âkif Ersoy, Mehmet Âkif Ersoy’un Ölümü, Mehmet Âkif Ersoy’u Anma Etkinlikleri, İstiklâl Marşı Yazarı, Mısır Apartmanı.

Abstract

The intellectuals and bureaucrats who had different opinions and ideas to give excitement and a new soul to the Ottoman Empire, which was regarded as the “Sick Man”, were presenting certain resolutions and evaluations about the subject and proposing solutions. In this generation, there was the poet and thinker M. Akif Ersoy, who did not hesitate to make any mental and physical sacrifice to save the country from its current situation.

The memorial meeting for the death anniversary of Mehmet Akif Ersoy, who has been mentioned in the religious, national and historical days celebrated in the country, took place every year in various places of the country beginning with the year 1938. On the occasion of the 50th anniversary of his death, the declaration of 1986 as “Akif Year” in the name of the state helped us to understand him in the following years as he deserved.

Archive research, archive publications, periodicals, copyright and research works were used in this study with the aim of analysing the death anniversary activities and determining the role of those activities in understanding Mehmet Akif Ersoy as he deserves.

Keywords: Mehmet Akif Ersoy, Mehmet Akif Ersoy’s Death, Memorial Activities for Mehmet Âkif Ersoy, Author of National Anthem, Egypt Apartment.

Giriş

Mehmet Âkif Ersoy’un Faaliyetleri, Şahsiyeti ve Fikirleri

İttihat ve Terakki Cemiyeti, hemen hemen bütün aydınlarla birlikte, din âlimleri ve tekke şeyhleri tarafından da bir ümit olarak görülmekte ve desteklenmekte idi (Düzdağ, 1996:20). Mehmet Âkif, İttihat ve Terakki Cemiyeti’ne üye oldu ancak, onun bu üyeliği uzun sürmedi. “Sırat-ı Müstakim”, adının değişikliği ile devam eden “Sebilürreşad” dergisinde şiirleri, makaleleri, çevirileri ve verdiği derslerle milleti aydınlatma çabası içinde oldu (Düzdağ,1996:22).

“Görünüşte dinî, gerçekte ise siyasî ve irticaî olan o hadise-i hile” olan 31 Mart olayı hakkında “Sırat-ı Müstakim” de uzun bir makale yayımladı. Yanlış inanç ve değerlendirmelere karşı gerçekleri açıklamakta, “Sırat-ı Müstakim” de tercüme de yaparak yayımlatmakta idi (Düzdağ,1996:26;Tansel,1945:36). İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin Şehzâdebaşı’ndaki İlmiye Kulübü’nde Arapça dersleri verdi. Bu dönemde Teşkilât-ı Mahsusa adına irşad amaçlı Berlin, Necid seyahatleri oldu (Düzdağ,1996:60). Osmanlı Devleti ile ittifak halinde olan Almanya, Türkleri memnun edebilmek adına Müslüman esirlere yönelik kamplarda camiler, okullar açıp imam, hatip, vaiz ve öğretmenler getirterek Türkiye’nin de yakından görmesini istemişti (Berlin Seyahati 1914 sonundan 18 Mart 1915 gününe kadar devam etti). Mehmet Âkif, Tunuslu Şeyh Salih ile birlikte farkında olmaksızın Osmanlı ile savaştan Müslüman esirlerle konuşup onların yanlış cephede

* Prof. Dr., Ahi Evran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Kırşehir, yozucetin@ahievran.edu.tr

**Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Kırşehir, kbr krgz@hotmail.com

savaşıklarını anlatırken yaşadıklarını, tanık olduklarını, “Berlin Hatıraları” adlı manzumesinde kaleme aldı ve bu hatıraları önce Sebilürreşad’da aralıklarla tefrika etti (Düzdağ,1996:61). Almanların Wundsdorf’da Müslüman esirler için inşa ettikleri camide çok heyecanlı vaazlar verdi. Plaklara kaydedilen bu vaazlar Müslüman askerlerin bulunduğu cephelerde hoparlörlerle dinletilmekte idi. Vaazları dinleyen askerler arasında fırsatını bulunca saf değiştirenler oldu. Konuşmalarının bir kısmı Almanca’ya da çevrildi ve yayınlandı. Rus ordusundan esir alınan bu askerlerden “Asya Taburu” adı verilen birlikler toplandı. İngilizlerle çarpışmak üzere Irak Cephesi’ne gönderildi (Düzdağ,1996:69).

Necid seyahati esnasında, kendisine Mekke Emiri Şerif Hüseyin’in daveti ulaştı; o da bu davete icabet ederek iki aylığına Lübnan’a gitti. Bu seyahat esnasında yeni kurulan şer-i mahkemelerin bab-ı meşihat’tan ayrılmasıyla kurulan Dâr’ül Hikmet-il İslâmiye Cemiyeti’ne haberi olmaksızın başkâtip olarak tâyin edildi ve İstanbul’a dönünce bu görevine başladı. 1918’den 1922’ye kadar faaliyette bulunan bu teşkilât, Millî Mücadele’nin manevî yönünün kuvvetlendirilmesi ve yardım-destek sağlanmasında etkili oldu (Doğan,2008:19).

İzmir’in 15 Mayıs 1919’da işgali ile manda tartışmaları artarak devam etmekte idi. Mehmet Âkif, manda ve himaye tartışmalarının gerçekleşeceğine imkân ve ihtimal vermemekle birlikte bu tür tartışmaların Anadolu’da başlayan millî mukavemet hareketine zarar vereceği endişesi içinde olmuştu. Herkesin el birliği ile Anadolu’da filizlenmeye başlayan mücadeleye destek vermesi gerektiğini düşünmekte idi.

Mehmet Âkif’in çok sevdiği Said Halim Paşa’nın da aralarında bulunduğu pek çok eski bakan, devlet adamı, subay “savaş ve tehcir suçlusu” olarak tutuklanmıştı; örfi idare Divan-ı Harbî’nde idamla yargılanmışlar ve Malta Adası’na sürülmüşlerdi. İstanbul’un İtilaf devletleri tarafından resmen işgal edildiği 16 Mart 1920 günü ve sonrası günlerde gerçekleşen olayları izlerken büyük bir üzüntü duyan Mehmet Âkif, bazı kişilerin Anadolu’da başlayan Millî Mücadele’ye saldırmalarına da hiç tahammül edemiyor ve bu kanaatte olanlara ciddi tepkiler duyuyordu (Çiftçiğüzeli,2008:507-512).

Mehmet Âkif, bu zilletten çıkışta yine herkesin üzerine düşeni yapmasını mecburî görmekte, o günlerde kamuoyunda hissedilen karamsarlığı içine sindirememekte, ümitsizliğin İslâm’da hiçbir şekilde yerinin olmadığını ifade etmekte, Anadolu’da başlayan Mustafa Kemal Paşa önderliğindeki Millî Mücadele hareketini desteklediğini açıkça ortay koymakta idi.

Mehmet Âkif, 1920 Ocak ayında yakın dostu Hasan Basri Çantay’ın daveti üzerine Millî Mücadele’nin başladığı şehirlerden biri olan Balıkesir’e gelerek burada 23 Ocak 1920 Cuma günü Zağanos Paşa Camii’nde çok bilinen vaazını verdi, Millî Mücadele’ye destek istedi. Konuşmasına 30 Ekim 1918 tarihinde İstanbul’da yazdığı “Alınlar Terlemeli” şiiriyle başlayan Mehmet Âkif, sürekli birlik ve beraberlik üzerinde durup, mücadelenin Allah’ın rızası için, milletin selameti için olduğunu söyleyerek, adeta bu büyük kalabalığı coşturdu. Halktan büyük bir kısmı ağlamaya başladı. Mehmet Âkif, bu vaazdan sonra birkaç gün daha Balıkesir’de kalarak Hasan Basri Bey’in misafiri oldu ve Balıkesir’deki okulları, Millî Mücadele’ye destek verenleri ve şehrin ileri gelenlerini ziyaret etti. Kâtibi bulunduğu Dârü’l Hikmeti’l-İslâmiye’den izin almadığı gerekçesiyle gerçekte ise Kuvâ-yı Millîye’yi öven, destekleyen vaaz ve sözleri sebebiyle Damat Ferit Hükümeti tarafından 3 Mayıs 1920 tarihinde görevinden alındı (Çantay,2008: 23).

Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları hakkında tutuklama kararı çıkarılmış; kongreler yasak edilmişti. 16 Mart 1920 günü ise İstanbul’da Osmanlı Meclis-i Mebusan basılarak dağıtılmıştı. Millî Mücadele’nin Anadolu’da gördüğü desteği kırmak, Mustafa Kemal ve arkadaşlarını halktan koparmak için bir yandan ittihatçılık, diğer yandan dinsizlik ithamları ile propaganda faaliyetleri sürdürülmüş; 11 Nisan 1920 günü İstanbul Hükümeti Şeyhülislam Dürri Zade imzasıyla bir fetva yayınlamış, bu fetva ile Mustafa Kemal ve arkadaşlarının halife-sultana karşı isyan ettikleri kamuoyuna duyurulmuştu. BMM’nin açılışına kadar görev yapan Heyet-i Temsiliye Dürri Zade’nin bu fetvasına karşı hemen Ankara Müftüsü Rifat (Böreççi) Efendi’nin 22 Nisan 1920 tarihinde yayınlanan fetvası ile karşılık verildi (Çelik, 1999:202-204). Bu fetva 22 Nisan 1920 (2 Şaban 1338) günü Sivas’ta çıkan "İrade-i Milliye" gazetesinde yayınlandı. Fetvanın altında birçok il ve ilçe müftüsü ile din adamlarının imzası vardı.

Mustafa Kemal Paşa da Ankara’da illerden seçilip gelen milletvekilleri ile birlikte, Meclis-i Mebusan üyelerinden Ankara’ya gelebilenlerin katılımıyla 23 Nisan 1920 günü BMM’nin açılışını gerçekleştirmiş ve meclisin açılış beyannamesinde, birlik ve beraberlik ruhu üzerinde durmuştu. Mehmet Âkif’in İstanbul’dan Ankara’ya geçme kararında kuşkusuz Balıkesir ziyareti ve Zağanos Paşa Camii’ndeki vaazı neticesinde resmî vazifesinden çıkarılması, hürriyetinin tehdit altında olması gibi hususlar etkili olduğu gibi, yukarıda ifade edilen BMM’nin açılış beyannamesinde millî birlik ve beraberlik ruhunun öne çıkarılmış olmasının da etkisi olmalı idi. O günlerde Anadolu’dan bizzat Mustafa Kemal Paşa’dan Mehmet Âkif’in Millî

Mücadele'ye katılması yolunda bir de davet vardı (Düzdağ, 1996:90). Mehmet Âkif de; "Bu gün icma-ı ümmet Anadolu'dadır" diyerek, zaten tüm varlığıyla Anadolu'daki Millî Mücadele'den yana tavrını koydu. Haklarında halife-sultana isyan ettikleri gerekçesiyle idam fetvası çıkarılan, tutuklanmaları konusunda bütün vilâyetlere emirnameler gönderilen Mustafa Kemal ve arkadaşları hakkında çıkarılan çeşitli dedikoduların, ittihatçı ve din karşıtı ithamlarının Millî Mücadele'yi zaafa düşürebileceği endişesi zaten Mehmet Âkif tarafından da paylaşılmakta idi. Böyle bir davetin Millî Mücadele'nin manevî yönünün kuvvetlendirmesi temelinde ele alınması, Anadolu'da yapacağı işin çok olduğu noktada bir duygunun kendisinde de gelişmesinde etkili olmuştu (Ayverdi,1976:148-149). Mehmet Âkif, yanına aldığı oğlu Emin ve yol arkadaşı Ali Şükrü Bey ile Üsküdar Karacaahmet Mezarlığı'nda buluştuktan sonra Anadolu'ya hareket etti. Bu ilk karşılaşma, görüşme Ankara'ya geldiği ilk gün olan 24 Nisan 1920 günü gerçekleşti (Kurtoğlu, 2015: 132). Mustafa Kemal Paşa, Mehmet Âkif'in Anadolu'ya gelişinden memnuniyetini belirtmişti. Gerçekten de Mehmet Âkif'in Ankara'ya gelişi başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere, Millî Mücadele'nin önderlerinde büyük bir mutluluk uyandırmış; özellikle Mehmet Âkif'in İslâmcı yönü öne çıkarılarak, kendisinin Millî Mücadele içinde yer aldığı hususunun halka her türlü vasıta ile duyurulması yoluna gidilmişti. Mehmet Âkif'in Ankara'ya intikali 28 Nisan 1920 tarihli "Hâkimiyet-i Milliye" gazetesinde duyurulmuştu.

Mehmet Âkif, yeni seçilmiş olan bir mebusun istifası ve yerine Mustafa Kemal Paşa'nın kendisinin seçilmesini arzu etmesi üzerine aslen Burdurlu olan Tophane-i Amire Veznedarı Mehmet Emin Bey'in kızı olan eşi İsmet Hanımefendi'nin memleketi Burdur'dan milletvekili seçildi (Düzdağ,1996:94).

Mehmet Âkif'in Ankara'ya ayak bastığı günlerde henüz düzenli ordu safhasına geçmemiş olan Ankara Hükûmeti, mevcudiyetini ortadan kaldırmaya ve millî hareketi yok etmeye yönelik iç ayaklanmaları bastırmakla meşguldü. Mehmet Âkif, oluşturulan "Nasihat Heyetleri" içinde İslâmcı kimliği, İttihatçılara karşı mesafeli duruşu gibi, Anadolu insanında o günlerde önemli etki yaratacak özellikleri sebebiyle de kendisine bir görev ihdas edildi (Çelik, 1999:211). 7 Mayıs 1920 tarihinde "İrşad Heyeti" içerisinde de görev aldı. "Hâkimiyet-i Milliye"de de duyurulduğu üzere Mehmet Âkif, vatandaşların Millî Mücadele hakkında bilgilendirilmesi ve desteklerinin alınması amacıyla önce Ankara Hacı Bayram Camii'nde sonra da Anadolu'nun işgale uğramamış bölgelerinde vaazlarına başladı. İlk ziyaretini Eskişehir'e gerçekleştirdi, ardından halkın daveti üzerine seçim çevresi olan Burdur'a geçti, büyük ilgi ve sevgi ile karşılandı ve Burdurlulara konuşma yaptı. Burdur'da bir hafta kadar kalan Mehmet Âkif'in sonraki durağı Afyon-Sandıklı oldu. Emin, Sandıklı'dan da Dinar'a geçtiklerini ve burada üç gün kaldıklarını, sonrasında Antalya'ya giderek, babasının yakın arkadaşı Antalya Mebusu Hacı Süleyman Efendi'nin misafiri olduklarını dile getiriyordu. Mehmet Âkif, Ankara'ya döndükten sonra "İrşad Heyeti" ile birlikte 25 Mayıs 1920 günü Konya'ya gitti. Konya'ya gönderilen Antalya Mebusu Hamdullah Suphi, Trabzon Mebusu Ali Şükrü ve Konya Mebusu Refik Bey'lerle birlikte I. ve II. Bozkır isyanlarından sonra Dürrizade fetvasının etkisiyle yeniden baş gösteren isyan tehlikesi karşısında halkı aydınlatacaklardı. Emin, Mehmet Âkif'in Konya'daki çalışmalarını Kuvâ-yı Milliye'yi takviye edebilecek gönüllü kafileri çoğaltmak, bu uğurda milletin gönlünde heyecan yaratmak, konferanslar vermek olduğunu ifade ediyor, kalabalık insan kitlelerinin onu huşu içinde dinlediklerini dile getiriyordu. Mehmet Âkif, 19 Ekim 1920 tarihinde yaylı bir araba ile Kastamonu'ya geldi. Burada sevgi ile karşılandı. O dönemde Kastamonu'da yayınlanan "Açıksöz" 21 Teşrinievvel (Ekim) 1336 (1920) tarihli nüshasında Mehmet Âkif'in Kastamonu'ya gelişini okuyucularına duyurdu. Mehmet Âkif, Kastamonu ve ilçelerinde dolaşarak halka vaazlar verdi. Nasrullah Camii kürsüsündeki vaazında önce Kur'an-ı Kerim'deki Âl-i İmran, Tevbe, Bakara ve Mâide sûrelerinden bazı âyetler okuyarak belli başlı hususlar üzerinde durdu. Vaazlar risale ve kitap şeklinde basılarak bütün cephelere dağıtıldı, köylere varıncaya kadar her yere gönderilmişti (Duman,1986: 81-82).

Mehmet Âkif'in Burdur milletvekili olarak BMM içindeki faaliyetlerinden tutanaklara yansıyan konuşmaları, açıklamaları oldukça azdı. Gizli oturumlarda bir kez, diğer oturumlarda da birkaç kez söz aldığı görülmekte idi. Onun BMM zabıtlarındaki en uzun konuşması, gizli oturumda, Londra Konferansı dolayısıyla Sadrazam Tevfik Paşa ile yapılan görüşmelerin değerlendirilmesi ve İstanbul Hükûmeti'ne verilecek nihai cevap tartışılırken yaptığı konuşma idi. Daha önceki gizli oturumlarda Londra'ya Ankara Hükûmeti'ni temsilen bir heyet gönderilmesi tartışılmış ve karara bağlanmıştı. Daha sonra da İstanbul Hükûmeti'ne, Meclis Divan-ı Riyaseti adına Hamdullah Suphi Bey'in kaleme aldığı bir beyanname gönderilmesi gündeme gelmişti. İşte bunlar tartışılırken Mehmet Âkif 'de basılıp meclis üyelerine dağıtılan kendi beyannamesini, söz alıp meclis kürsüsünden okumuştur. İstanbul Hükûmeti ile uzlaşmak suretiyle "BMM'nin meşruiyetinin de tescilinin temin edileceği" gibi cümleleri de içeren bu konuşmaya Mustafa Kemal Paşa açıkça karşı çıkmış ve BMM'nin meşru olduğunu, padişahın esaret altında bulunduğunu ve İstanbul'dan alacağı bir meşruiyet olamayacağını söylemişti. Mustafa Kemal Paşa, Mehmet Âkif'in

konusmasını tenkit etmekle birlikte kendisinden samimi ve özenli bahsetmekte; “Burdur Mebusu Âkif Bey biraderimizin” diye, hitap etmekte idi. Mustafa Kemal Paşa’nın, Mehmet Âkif Bey’in teklifine, tartışmalar sonunda ayrıntılı değerlendirme ve tahliller yaparak cevap vermesi, ona duyduğu saygı ve verdiği önemin bir göstergesi niteliğinde idi. Oturum sonunda reis önce müzakerelerin kâfi olup olmadığını sonra da İstanbul’a bir cevap yazılmamasını oylamış ve oylama sonucunda cevap yazılmaması kararı çıkmıştı.

Mehmet Âkif’in BMM zabıtlarına yansıyan diğer konuşmalarından birisi de bütçe görüşmelerinde Matbuat ve İstihbarat Müdüriyet-i Umumiye Bütçesi ele alınırken Sebülürreşad’a yardım yapılmasına ilişkin iddia ve değerlendirmeler üzerine idi.

Mehmet Âkif, BMM’nin iç çalışmalarında suskundu. Ankara’da bulunduğu zamanlarda genel olarak düzenli bir şekilde meclis görüşmelerine katılmıştı. Çoğu oylamada bulunmamasının ve BMM zabıtlarında fazla konuşması, tartışmalara katkısının bulunmaması, BMM tarafından kendisine verilen meclis dışındaki irşad görevine ağırlık vermesinden kaynaklanmakta idi.

Ülkenin dört bir yanından gelen milletvekilleri amaçları bir olmakla birlikte farklı dünya görüşlerine de sahipti. Mustafa Kemal Paşa, sadece işlerin daha seri yürütülmesi amacıyla 10 Mayıs 1921’de Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubu (I. grup) adıyla gayri resmî bir kuruluş oluşturmuştu. Mehmet Âkif, başlangıçta bu grup içerisinde iken, sonradan Erzurum Mebusu Hüseyin Avni (Ulaş) Bey’in altı arkadaşıyla Temmuz 1922’de örgütlü çalışmalarına başlayan II. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubu’na (II. grup) yakın durmuş; ancak bu grubun da bir üyesi olmamıştı. II. grup içinde yakın arkadaşlarının özellikle de İstanbul’dan Ankara’ya birlikte geçtiği Ali Şükrü Bey’in bulunması II. gruba yakınlığı intibahı kuvvetlendirmekte idi. İki grup içinde de yakın arkadaşları olan Mehmet Âkif’in, bazen I. grup, bazen II. grup paralelinde oy kullandığı görülmekte idi.

Milletvekilliği boyunca Meclis Millî Eğitim ve İrşad komisyonlarında görev almış; II. Toplantı Yılı’nda Millî Eğitim Komisyonu Başkanlığı, III. Toplantı Yılı’nda İrşad Komisyonu kâtipliğini yapmıştı. Millî Eğitim Komisyonu’ndaki (Maarif Encümeni) görevinden sağlık nedenlerini ileri sürerek 9 Aralık 1922’de istifa etmişti. Fakat Millî Eğitim Komisyonu’ndan istifa etmesine rağmen 8 Mart 1923 tarihinde yine İrşad Encümeni’ne (Komisyonu) seçilmişti. Mehmet Âkif, Millî Mücadele’nin başarısına; bu başarıya da Mustafa Kemal Paşa ile gidileceğine kesinlikle inanmış bir insandı.

10-24 Temmuz 1921 tarihleri arasındaki muharebelerde, Afyon ve Kütahya gibi şehirlerin düşman eline geçmesi üzerine, BMM’nin 23-30 Temmuz 1921 tarihli gizli oturumlarında meclisin Ankara’dan Kayseri’ye taşınması gündeme gelmiş; Mehmet Âkif, Hasan Basri gibi birçok milletvekili bu fikre kesin olarak karşı çıkmışlardı. Büyük Taarruzun beklendiği bir süreçte, 24 Temmuz 1922 tarihli BMM oturumunda ordunun manevî kuvvetini artırmak, moral vermek amacıyla milletvekillerinden oluşan heyetlerin cepheye gitmesi yolunda alınan karar çerçevesinde Ali Fuat Paşa başkanlığında teşkil edilen ve Mehmet Âkif’in de içinde bulunduğu heyetin Batı Cephesi’nde I. ve II. Ordu, kolordu ve tümenlerin ziyareti kararlaştırılmış; 1 Ağustos 1922 günü sabah erkenden otomobillerle bu ziyaretler için yola çıkmıştı.

Mehmet Âkif’in Millî Mücadele dönemindeki en büyük hizmetlerinden birisi de “İstiklâl Marşı”nı yazması idi. Kastamonu’da bulunduğu günlerde Ankara’da Maarif Vekâleti bir millî marş güfte ve beste yarışması açıyordu. Millî marş yarışmasına 724 şiir katıldı fakat hiçbirisi millî marş olmaya layık görülmedi. Maarif Vekili olan Hamdullah Suphi Bey de dâhil olmak üzere birçok kişi, neden Mehmet Âkif Bey’in bu yarışmaya katılmadığını merak ettikleri için yakın arkadaşı Hasan Basri Çantay’ı devreye sokarak ondan Mehmet Âkif’in yarışmaya katılması için ikna etmesini istediler. Mehmet Âkif, yarışmaya herhangi bir parasal mükâfat veya ikramiyeyi kabul etmeyeceğini kesin bir dille ifade etmek suretiyle katılabileceğini belirtince; Hamdullah Suphi Bey bir tezkere yazarak, şartları istediği gibi hâlledebileceklerini belirtti (Çantay 2008:82-94). Mehmet Âkif, istediği şartların oluşması üzerine “İstiklâl Marşı”nı yazdı. “İstiklâl Marşı”, meclis kürsüsünde ilk defa 1 Mart 1921 günü Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey tarafından okundu. Çantay o günleri anlatırken; “Meb’usların alkışlarından meclisin tavanları sarsılıyordu. ...Üstad ise mahcubiyetinden, başını kollarının arasına sokmuş, sıranın üstüne yumulmuştu” demekte idi. Marşın resmen kabulü ise meclis’in 12 Mart 1337(1921) tarihli oturumunda gerçekleşti. Mehmet Âkif’in şiirinin “İstiklâl Marşı” olarak kabulüne ilişkin birçok taktir verildi. En sonunda “bütün meclisin ve halkın takdirlerini celbeden Mehmet Âkif Beyin şiirinin tercihen kabulünü teklif eden” Karesi Mebusu Hasan Basri Bey’in taktiri reye konularak kabul edildi. Diğer mebuslar tarafından “milletin ruhuna tercüman olan ve meclisin kabulü ile resmî bir mahiyet iktisab eden İstiklâl marşının ayakta dinlenmek üzere, Maarif Vekili tarafından bir def’a daha meclis kürsüsünden okunması” teklif edildi. Bütün üyeler ayağa kalkarak Hamdullah Suphi Bey’in okuduğu “İstiklâl Marşı”nı bir kere daha büyük bir vecd ve heyecan içinde dinlediler (12 Mart 1337 günü 17.45) (TBMM ZC:12 Mart 1921;Uyguner,1991:19). Mehmet Âkif heyecan ve mahcubiyetinden mecliste

duramamış salondan ayrılmıştı. Marş okunurken Mustafa Kemal Paşa, sıraların önünde ayakta dinliyor ve sürekli alkışlıyordu (Nalbantoğlu,1986:11-12)¹.

Mehmet Âkif'in içinde bulunduğu ilk meclis, 1 Nisan 1923 tarihinde seçim kararı aldı. Meclisin son toplantısı 21 Mayıs'ta yapıldı ve dağıldı. Mehmet Âkif, tekrar milletvekili seçilmeyi düşünmedi ve istemedi. Yönetimin kendisinden bir şey beklemediğini de görünce ailesiyle birlikte Mayıs ayı içinde İstanbul'a geçti. 1923 yılı Ekim ayında Abbas Hilmi Paşa'nın daveti üzerine Mısır'a gitti, 1924 Bahar'ında döndü. 1923-1925 arası kışları Mısır'da geçiren Bahar'da dönen Mehmet Âkif, 1926'dan itibaren gittiği Mısır'dan Türkiye'ye uzun zaman dönmedi. Mısır hayatı bilim ve inziva içinde geçti. 1936 yılında girerken bir yandan yakalandığı siroz hastalığı, diğer yandan sıla hasreti Âkif Bey'in İstanbul'a dönmesine yol açtı (BCA 121-10-0-2-6-1-(00071)). İstanbul'da Emine Abbas Halim'in Maçka'daki apartmanında birkaç gün dinlendi. Daha sonra tevdi edilmek üzere Nişantaşı'ndaki Sağlık Yurdu'na yerleştirildi. Tedavisinin imkânsızlığı nedeniyle doktor tavsiyesiyle eve çıkarıldı (Özüçetin,2012: 1-31).

Şahsiyeti

Şair ve yazarın şahsiyeti ile eserleri arasında bir ilişkinin mevcut olup, onun yetişmesinde ve fikir hayatının oluşmasında etkili olan şahıslar da önemli yer tutmuştu. Mehmet Âkif'in babasının Arnavut, annesinin Buhara kökenli oluşu da şahsiyetine etki etmiş; Batı ve Doğu topluluklarına alâka göstermişti.

Hürriyet mücadelesinde ittihatçılarla işbirliğine girmiş, hatta cemiyete üye olmuş, cemiyet üyeliğine kabulde edilmesi gereken mutat yemini değiştirmiş, İttihat ve Terakkî'nin her türlü emirlerine ve kurallarına değil, sadece vicdanen, ahlâken uygun bulacağı emir ve kurallarına uyacağını söyleyebilmişti.

Mehmet Âkif'in bu türden telkinlere ve tesirlere kapalı, haksızla uyuşmaz, doğrularını sonuna kadar savunan yapısını ortaya koymakta idi.

Yüksek ahlâk sahibi bir insan olan Mehmet Âkif, hiçbir şekilde maddî çıkarlarla ayartılabilecek bir adam olmamış; hatta maddî imkânlarının genişlemesini "hizmet için vesile" addeden ve bu gerekçelerle hırsızlık, yolsuzluk ve suiistimallerini meşrulaştıranlardan nefret etmişti (Duymaz,2006:30). Güçlülerle kavga ederken korkak olmamış, düşünce ve görüşlerini her platformda, her şartta ve gerekli tonda ifade edebilmişti.

Milletin refahı ve geleceği, vatanın kurtuluşu için kendisinden yarar umulan görevleri hiç tereddütsüz kabul etmiş; ideolojik ve fikrî sorunların fiilî tecavüze dönüştüğü, "Sebilürreşad"ın yayınına ket vurulmaya gidildiği bir süreçte dahi millî vazife olarak kendisine önerilen Berlin ve Necid görevlerini yerine getirmişti.

"İstiklâl Marşı" için yarışma açıldığı, güfte ve beste için beş yüzer lira ödül konulduğuna yönelik duyurulara karşılık para için şiir yazamayacağını ifade etmiş, kendisine ricaları da aynı gerekçeyle geri çevirmişti. Ancak, kazansa da para verilmeyeceği kendisine vaat olununca şiirini sunmuştu. Ödül olan parayı ise "Darülmesai" denilen yoksul kadınlara ve çocuklara el becerileri öğretmek için geçim temin etmek olan hayır kuruluşuna vermiş, aynı zamanda bir büyük erdem örneği ortaya koymuştu.

Mehmet Âkif, "İstiklal Marşı" nı, "Safahat"ına da almamış; bu şiirin, Türk milletine ait olduğunu belirtmiş, milletin ortak ruhunu temsil ettiği inancıyla şiiri Türk milletine ve "kahraman ordumuza" armağan etmişti (Türk,2016:446).

Fikirleri

Mehmet Âkif, Meşrutiyet Dönemi ortaya konulan fikir akımları içerisinde "İslâmcılık"ın önemli bir temsilcisi idi. Onun İslâmcılığı gelenekten kaynaklanan taassup içeren bir İslâmcılık değil; modernist bir İslâmcılıktı. "sadr-ı İslâma dönmek" yani İslâmiyet'i temel ve asli özellikleri ile yeniden ortaya koyarak,

¹ Millî marş yazılması önerisi, önce 1920 yılında İsmet Paşa'dan geldi. Maarif Vekâleti de bu öneriyi dikkate alarak bir yarışma düzenledi. O günlerde İstiklâl Harbi en heyecanlı günlerini yaşıyordu; toplumda millî bilinci pekiştirecek, millîlik duygusunu daha da canlı kılabilecek bir marşa gereksinim duyuluyordu. Mehmet Âkif, 48 saat gibi kısa bir sürede marşın güftesini yazıp imzasız olarak Maarif Vekâleti'ne gönderdi. Bu şiirin marş biçiminde bestelenmesi için de bir yarışma açıldı ve yarışmaya aralarında Ali Rifat Çağatay, Hüseyin Saadetin Arel, Lemi Atlı, Mehmet Baha (Pars), Rauf Yekta, Sadettin Kaynak, Zeki Üngör'ün de bulunduğu besteciler katıldı. Ancak, savaşın şiddetlenmesi üzerine kesin bir seçme yapılamadı. Marşın farklı bestelerle okunması birtakım sakıncalar oluşturduğu için 1924'te Maarif Vekâleti'nde oluşturulan bir kurul tarafından Ali Rifat Çağatay'ın bestesi resmen kabul edildi. Marş, bu beste ile 1930 yılına kadar çalınıp söylendi. 1930'da yeni bir emirle Cumhurbaşkanlığı Orkestrası Şefi Zeki Üngör tarafından yeniden bestelenen marşın, düzenlenmesi Edgar Manas ve İhsan Servet Küncer tarafından yapıldı. İstiklâl Marşı, 41 diziden oluşur. Dokuz bölüm dördütlük, 10. bölümse beşliktir. Aruzun "feilatün (failatün) feilatün feilatün feilün (fa lün)" kalıbıyla yazılan şiirde uyaklar tamdır ve her bölüm kendi içinde belirleyici bir uyak izlemektedir. İlk iki dördütlüğü, bütün resmî törenlerde çalınıp söylenmekte olan İstiklâl Marşı, bayrak gibi Türk milletinin simgesi olmuştur. Türkün ölüm kalım savaşının hatırası olan bu marş, aynı zamanda o eşsiz kahramanlığı en iyi aksettiren bir destan olarak da görülebilir; Akay, Hasan (2010). İstiklâl Marşı: İstikbâl Marşı, İstanbul: Hat Yayınevi, s.102-103.

Kur'an'dan ve asr-ı saadet'ten ilham alarak bugüne seslenmek, hakikatin üzerinde dine bulaştırılmış bid'at ve hurafeleri temizlemektir. Bunları reform, değiştirme gibi hareketlere ihtiyaç duymadan yapmaktır.

Mehmet Âkif'in söylemi; çağın bilimsel gerçeklerini kavrayıp, İslâmî esini çağa taşımak olarak kendini göstermekte, "Kur'an'dan alarak ilhamı, asrın idrakine söyletmeliyiz İslâm'ı" şeklinde formüle olmakta idi.

Mehmet Âkif'e göre İslâm, Osmanlı Müslüman toplumunun öz düşüncesi idi. Diğer fikir akımları olan, Türkçülük ve Batıcılık gibi çıkış noktası Batılı bir fikir değildi. Osmanlı Devleti'nin gerilemesi ve Osmanlı toplumunun çağa ayak uyduramamasının nedeni hem halkın hem de aydınların dini doğru anlatacak kaynaklardan kopmalarıyla ortaya çıkmıştı.

Mehmet Âkif'in fikir dünyası Doğu-Batı sentezli bir dünya olup, sentezin doğulu kısmını düşünce ve zihniyet, batılı kısmını ise çalışma ve ilkelî yaşam oluşturmaktaydı (Kaplan,1970:108). Topluma ve dünyaya bakışının temelinde din bulunmakta o, dinin toplumsal hayatta birleştirici, bütünleştirici, geliştirici ve çatışmadan uzak tutucu gibi fonksiyonlarından yola çıkarak, toplumsal sorunları ele almakta idi (Tekin,1995:215-216; Özüçetin,2012:1-31). O, ilerlemek ve asrı yakalamak için dışarıdan alınacak olan unsurların millî ruha uygun olması gerektiği üzerinde ısrarla duruyor, bu noktada pragmatist bir tutumla millete faydası olmayan hiçbir şeyin yurda sokulmasını istemiyordu. Nerede ve ne şekilde olursa olsun her türlü taklitçiliğe karşı idi. Mehmet Âkif, ilk önce dinin temizlenip, arındırılıp ilk dönemlerdeki haline getirilmesi gerektiğini savunmakta idi (Doğan,2008:23; Tefikoğlu-Elçin,1987:650; Enginün,1986:211-223).

Tembelliğe, cahilliğe karşı çıkarak, Batının bilim ve tekniğinden ders çıkarmak lâzım geldiğini, sömürülmekten ancak bilim ve teknikte gerçekleştirilecek atılımlar ile kurtulacağını, "istikbâl için azim, istikbâl için gayret" gerektiğini beyan etmekte idi. Asım adıyla yayımlanan, kimlik, Türk gencinin taşıması gereken değerler dizisini içermekte idi; genç, sağlıklı bir bünyeye sahip olmalı, beslenmesine dikkat etmeli, spor yapmalı, inançlı ve kararlı, marifet ve fazilet sahibi olmalı, umudunu hiç yitirmemeli, çalışkan olmalı, zira çalışma, bir görevdir ve amaca ulaşmak için araçtı. Haksızlıklara hukuk düzeni içinde karşı koymalı, kendine güvenir, donanımlı ve birikimli, sorumluluk sahibi, çevresine duyarlı, görevinin bilincinde olmalı, yeri geldiğinde vatani için ölmeli idi.

Mehmet Âkif, milliyetçilik ile kavmiyetçiliği birbirinden ayırmış, Türklerin başında bulunduğu İslâm ülkesini ve milletini her daim savunmuş; ayrılıkçı akımları körüklediklerini düşündüğü ittihatçılara karşı çok sert eleştiriler yöneltmişti. O, İslâmcı olduğu kadar o dönemin pek çok aydını gibi milliyetçi idi. Onun vatan ve millet konularındaki bu duyarlılığının sebepleri; o günün şartlarında esaret altında bulunmayan tek İslâm topluluğunun ve ülkesinin Osmanlı İmparatorluğu olması, diğer İslâm toplumlarının esaret altında bulunmaları, İslâm birliği idealinin tahakkuku açısından Türkiye'nin oynayacağı rol idi (Özüçetin,2012:1-31).

1.Mehmet Âkif Ersoy'un Ölümü

Mehmet Âkif; Mısır'da siroz hastalığına yakalanmış ve durumu ağırlaşınca, 17 Haziran 1936'da İstanbul'a dönmüştü. Burada yakınları ve birkaç dostu tarafından karşılanmıştı. Mehmet Âkif Ersoy, Abbas Halim Paşa'nın kızı Emine Abbas Halim Hanımefendi'nin ısrarı üzerine onun Maçka'daki evine misafir olmuş, birkaç gün sonra gözlem altında bulunması için Nişantaşı Sağlık Yurdu'nda kalmış, 20 gün sonra da Beyoğlu'nda paşa ailesine ait olan Mısır Apartmanı'nda kendisi için hazırlanan daireye yerleşmiş ve kendisine bir hasta bakıcı verilmişti. Birkaç hafta sonra Said Halim Paşa'nın oğlu Halim Bey tarafından kendilerine ait olan Baltacı Çiftliği'ne davet edilmiş, davete icabet eden Mehmet Âkif bu çiftlikte üç ay kadar kalmış, daha sonra bitkinliğinin artması ve havaların soğuması üzerine Mısır Apartmanı'na dönmüştü.

Mehmet Âkif'in tedavisinde geç kalınmıştı. Karnında su toplanmış, doktorları tarafından kendisine yemede ve içmede serbest olduğu söylemişti (Çantay, 2008; 33). Hastalığına tedaviler cevap vermemiş, 27 Aralık 1936 Pazar akşamı saat 19.45'te Beyoğlu'ndaki Mısır Apartmanı'nda vefat etmiştir (BCA 121-10-0-2-6-1-(00034)). Mehmet Âkif'in ölüm haberini duyan tıp öğrencisi (Münif İslâmoğlu) birkaç arkadaşı ile birlikte Mısır Apartmanı'nın önüne gitmişlerdi. Evden çıkarılan cenazenin Mehmet Âkif'e ait olduğunu öğrenmişler ve İstiklâl Marşı şairinin vefatını bütün üniversite öğrencilerine duyurmuşlardı (Doğan,2008: 5).

Mehmet Âkif'in tabutu, tek atlı bir arabayla Bayezid Camii'ne getirilmiş ve sessizce musalla taşına konulmuştu. Üniversite öğrencileri ellerinde bayraklarla, Bayezid Camii avlusunu doldurmuşlar, tabut gençlerin omzunda Edirnekapı Mezarlığı'na götürülmüştü (Doğan, 2008: 130). Resmî bir cenaze merasimi olmaksızın, 28 Aralık günü Edirnekapı Mezarlığı'na; vasiyeti üzerine dostu Babanzade Naim Bey'in mezarına yakın bir yere defnedilmiştir (Yılmazoğlu,1968: 75). Mehmet Âkif'in kabri başında son merasim yapılmış, genç heykeltıraş Ratib Aşır, onun yüzünün bir kalıbını çıkarmıştı. Daha sonra gençler, hep bir

ağızdan İstiklâl Marşı'nı söylemişlerdi. Mezarı başında bulunanlar; her sene Aralık ayının 28'inci gününde büyük şairin mezarı başında birleşmeye yemin ederek, ayrılmışlardı (BCA 121-10-0-2-6-1- (00033))².

2. Mehmet Âkif Ersoy'un Ölüm Yıldönümü Anma Etkinlikleri ve Gelecek Kuşaklara Aktarılması İçin Yapılanlar

Mehmet Âkif, ülkede kutlanan ve anılan dinî, millî ve tarihî günlerde kendisinden mutlaka söz edilen bir düşünür ve milletine ait olduğunu söylediği İstiklâl Marşı'nın yazarıdır. Mehmet Âkif Ersoy'un ölüm yıl dönümü anma toplantıları, 1938 yılı ile birlikte her yıl ülkenin bir çok yerinde çeşitli vesilelerle ele alınmış ve yapılmıştır. Ölümünün 50. yılında devlet adına 1986 yılının "Âkif Yılı" ilân edilmesi, sonraki yıllarda onun, lâyik olduğu şekilde anlaşılmasına zemin hazırlamıştır (Düzdağ,1996:146).

Mehmet Âkif Ersoy'un ölüm yılının esas alındığı ölüm yıldönümlerinin anma etkinlikleri Başbakanlık Cumhuriyet Arşivinde 1937 yılı 1, 1938 yılı 2, 1939 yılı 3, 1940 yılı 4, 1948 yılı 12, 1964 yılı 28, 1986 yılı 50, 1994 yılı 58, 1996 yılı 60, 2006 yılı 70, 2010 yılı 74, 2011 yılı 75, 2012 yılı 76, 2014 yılı 78, 2016 yılı 80, 2017 yılı 81. yıldönümlerine ilişkin belgeler tespit edilmiştir.

2.1. Ölüm Yıldönümü Anma Etkinlikleri

2.1. 1. Ölüm Yıldönümü 1937

Mehmet Âkif Ersoy'un ölüm yıldönümü münasebetiyle Dil, Tarih, Edebiyat Komitesi tarafından bir anma programı tertip edilmiş, "Âkif Gecesi" gerçekleştirilmiştir. Şairin hayatı ve eserleri anlatılmış, şiirleri okunmuştur (TAŞAN- Merzifon 1.2.1937).

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümü üzerine fikirleri ve eserleri hakkında bir anket yapılmıştır. Gençler, bir broşür bastırılmışlardır. "Mehmet Âkif'in Kabri İçin" başlıklı broşür (tek formalık bu kitapçıkta baskı tarihi ve matbaa adı bulunmamaktadır) içindeki yazılardan birinde "27 Birinci kanun! Onu, geçen sene bugün kaybetmiştik" ifadesi yer almaktadır³.

2.2. 2. Ölüm Yıldönümü 1938

Mehmet Âkif Ersoy'un cenazesinde gençler, mezarının üniversite gençliği tarafından yaptırılmasını ve bunun için de Edebiyat Fakültesi'nin meşgul olmasını teklif etmişler ve onların bu teklifleri fakülte yönetimi tarafından kabul edilmiştir. Bundan sonra her yıl Mehmet Âkif Ersoy'un öldüğü günün "Âkif Günü" olarak kabul edilmesi ve o gün tören yapılması kararlaştırılmıştır (Kara-İbanoğlu, 2011: 439).

Üniversite gençliği, Mehmet Âkif Ersoy'un mezarına harcanmak üzere aralarında para toplamışlar, toplanan bu paralar Maarif Vekaleti'ne gönderilmiş, mezarın yaptırılmasına karar verilmiştir (BCA 121-10-0-0-2-6-1- (00029); BCA 121-10-0-0-2-6-1-(00027)).

Âkif'in ölümünün ikinci yıldönümü için üniversite gençleri büyük bir tören hazırlamışlar, Edirnekapı Şehitlik karşısındaki kabrinin temel atma töreni yapılmış, sonra Bayezid Camii'nde hafızlar tarafından mevlüt okunmuştur (Kurun 28 Birincikanun 1938).

Yüksek Muallim Mektebi'nde bir toplantı yapılmış ve şairin hayatından ve eserlerinden bahsedilmiştir (Cumhuriyet 28 Birincikanun 1938).

2.3. 3. Ölüm Yıldönümü 1939

Mehmet Âkif Ersoy'un üçüncü ölüm yıldönümü münasebetiyle Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Veterinerlik Fakültesi öğrencileri, konferans salonunda anma etkinlikleri düzenlemişlerdir. Merasimde onun hayatı, eserleri anlatılmış, ufak broşürler dağıtılmıştır (Tan 28.12.1939).

2.4. 4. Ölüm Yıldönümü 1940

²Mehmet Âkif'in ölümü üzerine; o dönemin gazete manşetleri ise şöyle idi: "Bugün okuyucularımıza büyük bir kaybı haber vermekle elem duyuyoruz. İstiklâl Marşı'nı yazmış olan büyük ve değerli şair Mehmet Âkif dün gece gözlerini hayata kapamıştır. Bu acı hadise dün gece saat yirmiyi çeyrek geçe vuku bulmuştur"; *Kurun* 28. 1. Kanun 1936; "Aramızdan edediyete ayrılan büyük üstad yedi ay evvel Mısır'dan anavatanına dönmüş, muzdarip bulunduğu ciğerlerini tedavi için hastaneye yatmıştı. Aylarca hastanede kalan şair, Beyoğlu'ndaki Mısır Apartmanı'nda vefat etmiştir. Ölümüyle memleket kıymetli bir evladını kaybetmiştir. Cenazesi, bugün Bayezid Camii'nden kaldırılacak, namazı kıldıktan sonra Edirnekapı'ya defnedilecektir"; *Cumhuriyet* 28. 1. Kanun 1936; "Hakikat ne olursa olsun olsun biz üzüntü içindeyiz, çünkü şair Âkif'i kaybettik. Üstadın Mısır Apartmanı'ndan kaldırılan ve otomobile Bayezid Camii'ne götürülüp musalla taşına konulan tabutu önünde cenaze namazı kılındı. Ardından tekrar tabutu otomobile konulacağı esnada gençlerden biri: 'onu yine başımızda taşımak istiyoruz' diye bağırınca, tabutu gençlerin elleri üzerinde yükselerek Bayezid Camii'den Edirnekapı'ya kadar el üstünde taşındı" *Cumhuriyet* 29.12.1936.

³Ankette yer alan muhtelif sorular şunlar olmuştur; Âkif, milliyetçi bir şair midir, yoksa İslâmcı bir şair midir? Âkif, bir sınıf şairi midir, yoksa halk şairi midir? Âkif'in Türk İnkılabı'na hizmeti var mıdır? Eserlerinde sosyal bir içerik var mıdır?; *Yeni Adam* 11.3.1937; Erarpat İsmet, "Türk Basınında Mehmet Âkif Ersoy'un Ölümü", <http://www.sechaber.com.tr/turk-basininda-mehmet-akif-ersoyun-olumu/>, (Erişim Tarihi 21 Aralık 20017).

Mehmet Âkif Ersoy'un dördüncü ölüm yıldönümü münasebetiyle öğleden sonra üniversite gençliği onun Edirnekapı'daki mezarını ziyaret etmişlerdir. Maarif Vekaleti, ölen Türk büyükleri için yapılacak merasimlerin daha esaslı bir şekilde olmasını temin etmek amacıyla, beş senede bir yapılmasını kabul etmiş olduğundan üniversite ve okullarda merasim yapılmamıştır (Yeni Sabah 28 Birincikanun 1940).

2.5. 12. Ölüm Yıldönümü 1948

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 12. yıldönümü münasebetiyle Türk Talebe Birliği bir broşür yayımlanmıştır (Kara-İbanoğlu, 2011: 680).

2.6.28. Ölüm Yıldönümü 1964

Mehmet Âkif Ersoy'un memleketinden uzak olduğu yıllar içerisinde dostu Eşref Edip'e yazdığı mektup, Cemal Kutay tarafından 28. ölüm yıldönümü münasebetiyle yayımlanmıştır (Kutay, 1974: 34).

2.7.50. Ölüm Yıldönümü 1986

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 50. yılında ilk kez resmî tören ve toplantılar düzenlenmiştir (Doğan, 2013: 29). Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi tarafından Türk büyüklerini anmak, onları yeni nesillere tanıtmak amacıyla kitap yayımlanmıştır. Ayrıca, ölümünün 50. yılı münasebetiyle 1986 yılı "Mehmet Âkif yılı" ilan edilmiştir.

2.8. 58. Ölüm Yıldönümü 1994

Mehmet Âkif Ersoy, ölümünün 58. yıldönümünde Millî Mücadele döneminde ikamet ettiği Taceddin Dergahı'nda anılmış, Türkiye Yazarlar Birliği mensubu yazar, ilim ve fikir adamları ile sanatçıların katıldığı anma etkinliğinde, şiirleri okunmuştur. Ayrıca, Taceddin Dergahı etrafında yapılan ruhsatsız inşaatlar da protesto edilmiştir (Kara-İbanoğlu, 2011: 215).

2.9. 60. Ölüm Yıldönümü 1996

Türkiye Yazarlar Birliği tarafından Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 60. yılı dolayısıyla 1997 yılının "Mehmet Âkif Ersoy Yılı" ilân edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Onun farklı cephelerinin ortaya konulduğu bir anma toplantısı gerçekleştirilmiştir (Kara-İbanoğlu, 2011: 218).

2.10.70. Ölüm Yıldönümü 2006

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 70. yıldönümü anısına 2006'da Âkif resimli pullar çıkarılmıştır (Kara-İbanoğlu, 2011: 211).

Mehmet Âkif Araştırmaları Merkezi Başkanı D. Mehmet Doğan, Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 70. yılı münasebetiyle 2006 yılının "Mehmet Âkif Yılı" ilân edilmesini teklif etmiştir.

2.11. 74. Ölüm Yıldönümü 2010

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 74. yıldönümünde Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korosu tarafından verilen konserlerle anılmıştır.

2.12.75. Ölüm Yıldönümü 2011

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 75. yıldönümünde Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korosu tarafından özel anma konseri düzenlenmiştir. 2011 yılı "Mehmet Âkif Ersoy Yılı" ilân edilmiştir. Ayrıca, "Mehmet Âkif Ersoy Sempozyumu" Kahramanmaraş Necip Fazıl Kısakürek Kültür Merkezi'nde 5-6 Şubat 2011 tarihlerinde tertip edilmiştir.

İstanbul Zeytinburnu Belediyesi ve Medeniyetler İttifakı Enstitüsü'nün ortaklaşa düzenlediği "Uluslararası Mehmet Âkif Ersoy Sempozyumu" 12-13 Mart 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Sempozyumda üzerinde durulan bahisler Mehmet Âkif Ersoy'un yaşadığı dönem ve kişiliği, din ve ahlâk anlayışı, dili ve eğitim felsefesi gibi konular olmuştur.

"Uluslararası Mehmet Âkif Ersoy Millî Birlik ve Bütünlük Sempozyumu" ise 13-15 Ekim 2011 tarihlerinde İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Halkalı Merkez Kampüsünde düzenlenmiştir.

2.13. 76. Ölüm Yıldönümü 2012

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 76. yıldönümünde Ankara Mehmet Âkif Ersoy Kütüphanesi'nde anma etkinlikleri gerçekleştirilmiş, "Bir Hilal Uğruna" başlıklı oyun ile anılmış, oyun esnasında Mehmet Âkif Ersoy'un şiirleri de seslendirilmiştir.

2.14. 78. Ölüm Yıldönümü 2014

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 78. yıldönümünde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Klasik Türk Müziği koroları konserler vermiştir.

2.15. 80. Ölüm Yıldönümü 2016

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 80.yıldönümünde Türkiye Yazarlar Birliği tarafından "80 yıl sonra Mehmet Âkif Ersoy" programıyla anılmış, Türkiye Yazarlar Birliği Genel Merkezinde bilgi şöleni başlatılmıştır.

2.16.81. Ölüm Yıldönümü 2017

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 81. yıldönümünde mezarının bulunduğu Edirnekapı Şehitliği'nde bir program düzenlenmiş, program, saygı duruşu ve İstiklâl Marşı ile başlamış ve Kur'an-ı Kerim tilaveti ve dualarla sona ermiştir. Ayrıca, bir tiyatro etkinliği gerçekleştirilmiştir.

2.2. Mehmet Akif Ersoy'un Gelecek Kuşaklara Aktarılması İçin Yapılanlar

Mehmet Âkif Ersoy'un anlaşılabilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılması için pek çok sempozyum tertip edilmiş ve eserler yayımlanmıştır.

2.2.1. 1947

"Âkif Derneği" kurulması fikri ortaya atılmış ancak, bu fikrin hayata geçirilmesi mümkün olmamıştır⁴.

2.2.2.1949

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün 13. yılında Ankara Belediyesi tarafından şairin bir süre kaldığı Taceddin Dergahı'nın bulunduğu Demirtaş Sokağı'nın adı, Mehmet Akif Ersoy Sokağı olarak değiştirilmiştir (Doğan,2013: 28-29).

2.2.3.1973

Taceddin Dergahı Hacettepe Üniversitesi tarafından onarılarak müze haline getirilmiştir (Doğan,2013:28-29).

2.2.4. 1978

Türkiye Yazarlar Birliği tarafından 1978 yılından itibaren Mehmet Âkif'i anma etkinlikleri Taceddin Dergahı'nda düzenlenmiştir (Doğan,2013:28-29). Âkif'in İstiklâl Marşı'nı yazarken yaşamış olduğu zor zamanlar birinci kaynaktan anlatılmaya çalışılmıştır.

2.2.5.1986

Mehmet Akif Ersoy'un ölümünün 50. yılı münasebetiyle 1986 yılı "Mehmet Akif Ersoy Yılı" olarak kabul edilmiştir (Kara-İbanoğlu,2011:510).

Mehmet Âkif Ersoy'un mezarı, dinî ifadeler ve semboller yazılarak 1986 yılında Kültür Bakanlığı tarafından yeniden yaptırılmıştır (Kara-İbanoğlu,2011:555).

2.2.6. 1998

Türkiye Yazarlar Birliği tarafından 1998 yılı sonunda Türk edebiyatının temel metinlerinin okunması için bir program düzenlenmiş ve ilk eser olarak Mehmet Âkif Ersoy'un "Safahat" ı seçilmiştir (Doğan, 2013: 240).

2.2.7.1999

Türkiye Yazarlar Birliği tarafından her hafta pazartesi günü akşamları "Safahat" okutulmuş ve eser muhtelif değerlendirme ve mütalâalara tâbi tutulmuştur.

2.2.8.2001

Taceddin Dergahı, Kültür Bakanlığı'nın katkılarıyla "Mehmet Âkif Ersoy Evi" olarak düzenlenmiştir (Kara-İbanoğlu,2011:510).

2.2.9.2006

Mehmet Âkif Ersoy ismi birçok ilköğretim, lise, semt, mahalle ve bulvara verilmiş olduğu gibi Burdur'da 2006 yılında açılan üniversiteye de verilmiştir.

2.2.10.2011

Ankara'da "Mehmet Âkif Ersoy Edebiyat Müze Kütüphanesi" Kültür Bakanlığı tarafından açılmıştır.

⁴ Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünden 11 yıl sonra Hakkı Tarık Us; "Derim ki, bir Âkif Derneği kurulmalıdır. Bu derneğe Beylerbeyi'ndeki Selamlık Dairesi merkez yapılabilir. Çünkü burası Âkif'in uzun zamanlar yaşadığı ve eserlerinin kaleme alındığı yerdir" diyerek, böyle bir fikir ortaya konulmuştu; Kara, İsmail-İbanoğlu, Fulya (2011), *Matbuatta Mehmet Âkif 1936/1940*, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, s.658.

Sonuç

Mehmet Âkif Ersoy, İslâm birliği fikrini savunan bir aydın olmasına rağmen, bu fikrin önemli uygulayıcılarından birisi olan II. Abdülhamit'e karşı olmuş; özgürlük için mücadele etmiştir. Özgürlüğün olmadığı bir ortamda hiç bir şeyin olmayacağını, İslâm'ın dahi yaşamayacağını düşünmüştür.

Mehmet Âkif, İslâm birliği idealinin ancak hür ve bağımsız bir İslâm ülkesi olan Osmanlı ve sonrasında Türkiye ile tezahür edeceğine inanmış; bu sebeple çağının diğer pek çok aydını gibi davranmamış, her türlü pesimist anlayışı reddetmiş, manda ve himaye taraftarlarını aşağılamış; "Küçük Ağa" olmuş, kürsülerden, cami minberlerinden kulaklara, oradan da vicdanlara uzanan vaaz ve nasihatleriyle kurtuluşun ancak mücadele ile olacağını haykırmıştır.

Anadolu'da Mustafa Kemal Paşa tarafından başlatılan harekete, ilk anından itibaren inanmış, bu hareketin gelişmesi için büyük bir aşkla, şevkle, heyecanla çalışmış; meşhur Balıkesir ziyaretini ve Zağanos Paşa Camii'deki vaazını sonuçlarını kestirebildiği halde gerçekleştirmiştir. Anadolu'ya geçerken, kendisinden beklenenleri de, kendisinin yapabileceklerini de çok iyi bilen, değerlendirebilen bir anlayış ve teslimiyet içinde; Millî Mücadele'nin başarısına yürekten inanarak ve her safhasında bu inancını muhafaza ederek hareket etmiştir. Mebusluk döneminde parlamento içi faaliyetlerden ziyade günün şartlarından ötürü, kendisinin mücadeleye yararının kamuoyu oluşturma ve ikna yollarıyla olacağını kavramış; bu sebeplerdir ki, özellikle irşad heyetlerinde çok başarılı neticelere ulaşılmasına vesile olmuştur.

Siyaset anlayışında her türlü nifak ve bölücülüğe karşı olmak şiarı olmuş; Anadolu'da BMM içinde bulunmalarının en birinci nedeninin ülkenin ve halkın içinde bulunduğu şartlardan özgür, bağımsız günlere taşımak olduğu bilinci içinde davranmış, siyasi çekişmelerin tarafı olmak yerine sürekli fayda üreten bir tarzı benimsemiştir. BMM içinde hem I. grup ile hem II. grup ile iyi ilişkilerinin olması, her ikisinde de çok sevdiği dostlarının bulunması ve oylamalarda grup taassubu ile değil, o anda vicdanî ve akli olarak uygun gördüğü tarafa oy kullanması onun bu anlayışının neticesi olmuştur.

Müspet bilimler öğrenimi gören bir İslâmcı olarak, Müslümanların çağın gereklerini iyi bilmeleri gerektiğini, her türlü bid'at ve hurafeden sıyrılarak; bilimle, fenle, çalışarak, ataleti yenerek başarılı olacaklarını ve özgürlüklerini kazanacaklarını söylemiş, yazmıştır.

İstiklâl Marşı, millî birliği kuvvetlendiren, millî duyguları coşturan, vatan sevgisini, paylaşılan ortak değerleri ve ülküyü anlatan, Yeni Türk Devleti'nin bağımsızlığının en önemli simgelerinden biri olmuştur. İstiklâl Marşı ile millî haykırış, direniş, heyecan ve meşru bir savaşın sömürgecilığe karşı ilk kez verilışı ortaya konulmuştur.

Nesiller tarafından millî bilincin canlı tutulabilmesi bu önemli olay ve şahsiyetlerinden hatırlanmasından geçmektedir. Mehmet Âkif Ersoy, milletinin geleceğine yön veren, milletinin sesi olan önemli şahsiyetlerden biridir. Bu bağlamda, her yıl "12 Mart İstiklâl Marşı'nın kabulü ve Mehmet Âkif Ersoy'u anma" günleri de oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akay, Hasan (2010). *İstiklâl Marşı: İstikbâl Marşı*. İstanbul: Hat Yayınevi.
- Ayverdi, Sâmîha (1976). *Türk Tarihinde Osmanlı Asırları*. 3. Cilt, İstanbul: Damla Yayınevi.
- BCA 121-10-0-0-2-6-1- (00027).
- BCA 121-10-0-0-2-6-1- (00029).
- BCA 121-10-0-0-2-6-1- (00033).
- BCA 121-10-0-0-2-6-1- (00034).
- BCA 121-10-0-0-2-6-1- (00071).
- Cumhuriyet*.
- Çantay, Hasan Basri (2008). *Âkifnâme*. İstanbul: Erguvan Yayınevi.
- Çelik, Recep (1999). *Millî Mücadele'de Din Adamları-1*. İstanbul: Emre Yayınevi.
- Çiftçigüzeli, M. Cemal (2008). Mehmet Âkif: Sırât-ı Müstakim ve Sebilül'reşad. 1. *Uluslararası Mehmet Âkif Ersoy Sempozyumu Bildiriler*, C.ilt II, Burdur, s.507-512.
- Doğan, D. Mehmet (2013). *Camideki Şair Mehmet Akif*. Ankara: Yazar Yayınları.
- (2008). *İslâm Şairi, İstiklâl Şairi Mehmed Âkif*. Ankara: Yazar Yayınları.
- Duman, Hasan (1986). *Mehmet Âkif ve Bir Mecmuanın Anatomisi*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Duymaz, Recep (2006). Mehmet Âkif Ersoy'un Şahsiyetinin Kaynakları. *Bilimin ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, S. 73.
- Düzdağ, M. Ertuğrul (1996). *Mehmet Âkif Ersoy*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.
- Enginün İnci (1986). Mehmet Âkif'te İrony. *Ölümünün 50. Yılında Mehmet Âkif Ersoy*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları, s.211-223.
- Erarpat İsmet. *Türk Basınında Mehmet Âkif Ersoy'un Ölümü*. <http://www.sechaber.com.tr/turk-basiniinda-mehmet-akif-ersoyun-olumu/>, (Erişim Tarihi 21 Aralık 20017).
- Kaplan, Mehmet (1970). *Nesillerin Ruhu*. İstanbul: Hareket Yayınları.
- Kara, İsmail-İbanoğlu, Fulya (2011). *Matbuatta Mehmet Âkif 1936/1940*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Karabulut, Mustafa (2012). *12 Mart İstiklâl Marşı'nın Kabulünü ve Mehmet Âkif Ersoy'u Anma Günü*. Konferans, T.C. Besni Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, Adıyaman, s.1-6.

- Kutay, Cemal (1974). *Bilinmeyen Tarihimiz*. C.2, İstanbul.
- Kurtoğlu, Mehmet (2015). Mehmet Ākif Ersoy Kültür Evi., *Vakıflar Dergisi*, S. 44, s.131-144.
Kurun.
- Nalbantoğlu, Muhittin (1986). *Mehmet Ākif ve İstiklāl Marşı*, İstanbul: Zümrüt Yay.
- zçetin, Yaşar (2012). *Dikkati Çeken Yönleri İle Mehmet Ākif Ersoy*. Konferans, İstiklāl Marşı'nın Kabulünün 91. Yıldönümü ve Mehmet Ākif Ersoy'un Vefatının 76. Yıldönümü Nedeniyle Düzenlenen Anma Programı, Kırşehir Valiliđi, İl Kültür Merkezi Salonu, s.1-31.
Tan.
- Tansel, Fevziye Abdullah (1945). *Mehmet Ākif'in Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: Kanaat Kitabevi.
TAŞAN-Merzifon.
- TBMM Zabıt Cerideleri (1975). Cilt 9, Ankara: T.B.M.M. Matbaası.
- Tekin, Arslan (1995). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Tevfikođlu, Muhtar-Elçin, Şükrü (1987). *Yeni Türk Nesri Antolojisi*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Türk, Osman (2016). Mehmet Ākif Ersoy'un "Safahat" Adlı Eserinde Sosyal Eğitim Unsurları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi ASOS JOURNAL*, S.26, s.443-457.
- Uygner, Muzaffer (1991). *Mehmet Ākif*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
Yeni Adam.
Yeni Sabah.
- Ylmazođlu, Adil (1968). *Mehmet Akif*. İstanbul: Milliyetçi Yayınları.

EKLER

Ek 1

A-9

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

9846

Geldiği yer	İstanbul	Telgraf Merkezi No. su	3575
Şifrenin Tarihi	29/6/936	Kaleme Geldiği Tarih	29/6/936
No.	Em. 170102	Açıldığı Tarih	30/6/936

Dahiliye Vekâletine Tüzün

66

C : 26/6/936 ve Em.7408 sayılı şifreye:
1 - Şair Mehmet Akif, kansere müptelâ olduğundan tedavi için İstanbul'a gelmiştir. Maçka'da İzmir palâsta oturan Abbas Hilmi paşa ailesinden prenses Emine'nin himaye ve yardımile 19/6/936 da Teşvikiye sağlık evine yatırılmıştır. Halen orada tedavi altındadır. Mısır'a dönemiyeceğini ve bundan böyle memlekette kalacağını ziyaretçilerine söyleyen bu şahsın durumu tarassut altına aldırılmıştır. İstanbul'a gelişinde başka bir maksadı olup olmadığı da tahkik edilmektedir. Sonu arz edilecektir.

Vali N.
H.Karataban

Nasıl plüvisti?
kişiyi verenden alınıştı
ve dokümanların belgen
varınıdır.

11. 7 - 916 -

906

Emniyet İş. U. Müdürlüğü

Tarih: 13. 7 - 38 ÇEKİMİ YAPILDI 7. 76

No: 19638 -68- Dosyasın

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne

argı olmaksızın

P.İ.İ.İ.

D-4

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Hoşsü Kalem Müdürlüğü

15003

Geldiği yer	İstanbul	Telgraf Merkezi numarası	2274
Şifrenin tarihi	28/I2/936	Kaleme geldiği tarih	28-I2-936
No.	EM: 33608	Açıldığı tarih	29-I2-936

Dahiliye Vekâletine

29

C: 27-8-936 gün ve em: 18973/19675 yazıya:
Şair Mehmed Akif 27/I2/936 da
ölmüştür. Cenazesi 28/I2/936 da Beyoğlun-
daki Mısır Apartmanından kaldırılarak
namazı Bayazıt camiinde kılınıktan sonra
Edirnekapi mezarlığına defnedilmiştir.
Arz ederim.

Vali N.
Salih Kılıç

29 24 76
g - II
29. 80

Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne

29 K.Evel 1936

D

Bakan
906

29-12-36
34 271

CEKİMİ YAPILDI

-31-

D-5
5/1/1937

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
Birinci ŞUBE

Öz. Şair Mehmed Akif H.

Yüksek İç bakanlığa

KISIM.....
No. m 291
m 328

701

28/12/936 Gün ve Emniyet 35285 sayılı şifreye
m 33608
ektir.

Mısır apartmanından otomobil ile Beyazıt camisine ge-
tirilen Şair Mehmed Akif'in cenazesi, namazı kılın-
dıktan sonra el üstünde Edirnekapı mezarlığına götü-
rölmüş ve orada Şehidlik karşısındaki kabrine defno-
lunmuştur. Cenaze merasimine Sayınlardan Şemseddin,
Fadıl Ahmed, Yahya Kemal, Profesör Muhiddin, ölü Ge-
neral deli Fuad oğlu Esad Fuad, muhalif rmesadan ve
tarassud edilenlerden Çolak Selâhaddin, tüccardan -
Emin Vasfı, Kuleli Askerî lisesi Edebiyat Muallimi -
Tahirülmevlevi, Şehremininde oturan Suudulmevlevi, Fu-
ad Şemsi, gazeteci Feridun ve daha bir çok kimselerle
Üniversite ve Askerî Tıbbiye talebeleri iştirâk etmiş-
tir. Mezarlıkta alçı ile yüzünün kalıbı alınmış ve -
bazı kimseler şiirleri ve bestelediği İstiklâl marşı
münasebetile kendisinden sitayişle bahsetmişlerdir.

Bilgi olarak arz ederim.

İstanbul valisi N.
8-1-37 Öccim
Emniyet işleri umum müdürlüğüne
7. KAN. SAN. 1937
ayzolu

-30-

908

SEKİMİ YAPILDI

Dahiliye Vekâleti
HUSUSİ KALEM
7. KAN. SAN. 1937
Tarih.....
No. 0710

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube	Dosya	Numara
H.S		2263

Özü :

İlişği :

Ş.İ. Müdürlüğüne

Istanbul'dan alınan haber aşağıdadır :

" İstanbul Üniversitesi Tıp ve Edebiyat fakülteleri talebesi arasında ölü Şair Mehmet Akife bir mezar yaptırmak üzere iane toplanmaktadır. Bu iş için toplanması lâzım gelen 3 bin liranın hemuz bin lirası toplanabilmıştır .

28/12/940 Cumartesi günü Şairin mezarına gidilerek nümayiş yapılacak ve söylevler verilecektir .

Bu işe önyak olanların başında askerî tıbbiye dördüncü veya beşinci sınıfından Fethi Teveh gelmekte ve Edebiyat fakültesi dekanınının da keyfiyetten haberdar bulunduğu anlaşılmaktadır .

Bir müdettenberi üniversite talebesi ve umumiyetle gençlik arasında Mehmet Akif'in ismi ve hatırası hakkında bariz bir propaganda faaliyeti cereyan etmektedir .

Bu şairin dinci ve ümmetçi olması nazarı dikkate alınırsa bu faaliyetin Türk gençliği arasında dincilik ve ümmetçilik cereyanı uyandıрмаğa matuf olması muhtemeldir . "

Bilgi edinilmesini rica ederim.

H.S. Müdürü

ÇEKİMİ YAPILDI

h Karşılıklı; Dosya sayısıyla tutanlara ve mümkün diki ricu olma

26.12.40

-26-

İstom Anla yapıldı
28-XII-940

Acele
B-3
Fethi Teveh
Mihal Atılgı
Şair talebeleri
7. XII
13
19074

28 D-11
26. XII. 40

Ek5

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ

EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Birinci Şube

Kısım 1-70

No. 3337

61

Dahiliye Vekâletine

19/27/941 D-12
Öz: Fethi Teveh ile Üniver-
site talebesi arasında
dedikodu olmadığına dair

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

K: 30/12/940 gün ve EM.U.MD.Ş.I.B.3. 58474 sayılı
yazıyla.

- I - Fethi Teveh, Askerî Tıbbiye mektebinin son sınıfında 152
numaraya kayıtlı talebedir. Aynı zamanda Üniversitenin E-
debiyat Fakültesine de devam etmekte ve Haseki hastahane-
sinde stajyer olarak çalışmaktadır. Sabahları, Haseki has-
tahanesindeki vazifesinin hitamından sonra Üniversiteye
gelmekte ve Üniversitedeki dersleri müteakib de Askerî Tıb-
biye okuluna dönmektedir. Şimdiye kadar şüpheli hal ve te-
masları görülmemiştir.
- II - Üniversitenin Tıp ve Edebiyat Fakülteleri talebesi arasın-
da bildirilen şekilde bir dedikodu mevcut olmadığı gibi
şair Mehmet Akif'e mezar yapılmak üzere para da toplanma-
dığı ve 28/12/940 günü şairin mezarı başında yapılan ihtifa-
lde Fethi tarafından nutuk söylenmediği öğrenilmiştir.
Arzedirim.

ca. Korkud

Ş-1

24/2/941

Istanbul Valisi Y.
Raşit Demirtaş

21536
Em. i. U. M.
010915 / 22.11.41
Emniyet Umum Müdürlüğüne

görülmüştür
m-6. taldır
26-2-941

22 Şubat 1941

Em. U. M.
D: 2996
* 24 Şubat 1941
No. 15822

ŞEKİMİ YAPILDI

DK
27-2-41
X 194
27

A.Ç.

-24-